Překladatel

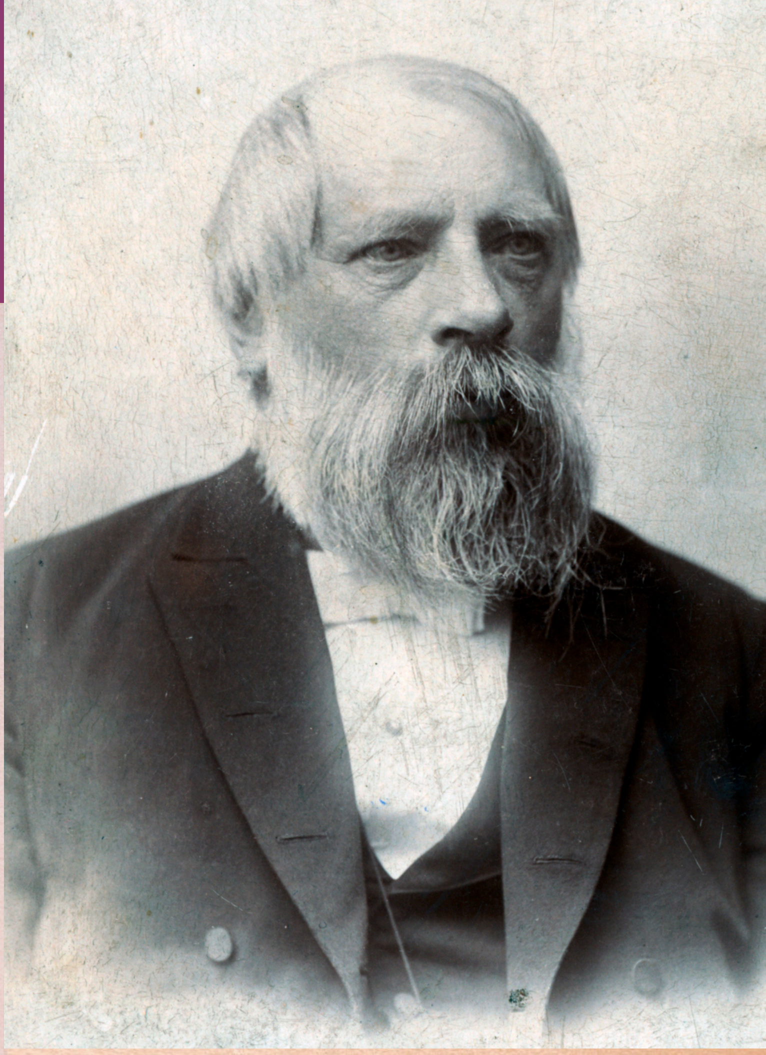

Jaroslav Vrchlický svými překlady i vlastním dílem výrazně zasáhl do české poezie orientované dosud velkou měrou na němčinu. Systematicky se věnoval moderní francouzské literatuře od romantismu po současnost. Vedle svých oblíbených starších autorů jako Alfreda de Vignyho a Victora Huga upozornil v Čechách průkopnicky na mladší, kteří v té době nedosahovali všeobecného uznání ještě ani ve Francii, například na Charlese Baudelaira, Stéphana Mallarmého a Paula Verlaina. Významné jsou zvláště antologie *Poezie francouzská nové doby* (1877) a *Moderní básníci francouzští* (1893). Vrchlický překládal i prózu, kromě oblíbeného Balzaca např. *Tři mušketýry* Alexandra Dumase. Především francouzské poezii, próze a dramatu zasvětil Vrchlický i své studie, vydané např. ve svazku *Básnické profily francouzské* (1887). Vrchlický v svých „duševních portrétech" probíral širší kontexty zakládající dílo, úsilí autorů o postižení otázek lidstva v jeho zápase o existenci.

V zájmu o francouzské symbolisty a dekadenty i jejich předchůdce se Vrchlický setkával s mladší generací nastupující na počátku 90. let 19. století. Vrchlického a Gollův *Výbor z Květů zla* Charlese Baudelaira (1896) se však stal předmětem jejich konfrontace. Jak uvedl F. X. Šalda, překlad se hlásil ke konvenčnější, romantické části díla „otce všeho nejvzácnějšího i nejzvrhlejšího, co žije i vadne na sklonu tohoto věku", a obsahoval „formalistické" a „akademické" rámce a výplňky, jež v originále nebyly. Přes vcelku malý počet překladatelských pochybení, která bylo možno Vrchlickému přímo připsat, diskuse o překládání Baudelaira posloužila k vymezování mladé generace.

CHARLES BAUDELAIRE

Jeho poezie imponuje, je strnulá jako sfinga ležící před branami Théb, a jest hudební jako hudba sama, vkrádá se v duši jako vůně, podmaní ji, nechá za sebou hvězdný pel a zápach zvadlých věnců hřbitovních. /…/ Je psycholog a odtud jeho veliký vliv na moderní školu básnickou. Duch analýzy se v něm zakotvil a lučavkou sarkasmu rozložil jeho srdce. Přitom je básník největšího soucitu, některé básně jeho byť i k Satanu se modlil, jsou hymnami. /…/ Ano, on jest básníkem doby úpadku, básníkem melancholických večerů, unavených srdcí, přesycených mozků, zatracené lásky.

Z Básnických profilů francouzských (1887)

Charles Baudelaire
Harmonie večera

Viz, chvíle přichází, kdy na svém stonku květ
se každý zachvívá a kaditelnou dýše;
kdy vůně, hlaholy ve vzduchu krouží výše;
to valčík smutný jest a touhou nyvý let!

Květ každý vůní syt kol kaditelnou dýše;
jak srdce raněné, slyš, kdesi housle pět,
to valčík smutný jest a toužně nyvý let!
Jak oltář nebe ční v své krásné, smutné pýše.

Jak srdce raněné, slyš, housle kdesi pět,
jak srdce, jemuž děs je prázdna černá říše!
Jak oltář nebe ční v své krásné, smutné pýše,
a slunce topí se v svou krev, jež stydne hned...

A srdce, jemuž děs je prázdna černá říše,
dnů zašlých zářících si sbírá každý sled!
Hle, slunce topí se v svou krev, jež stydne hned...

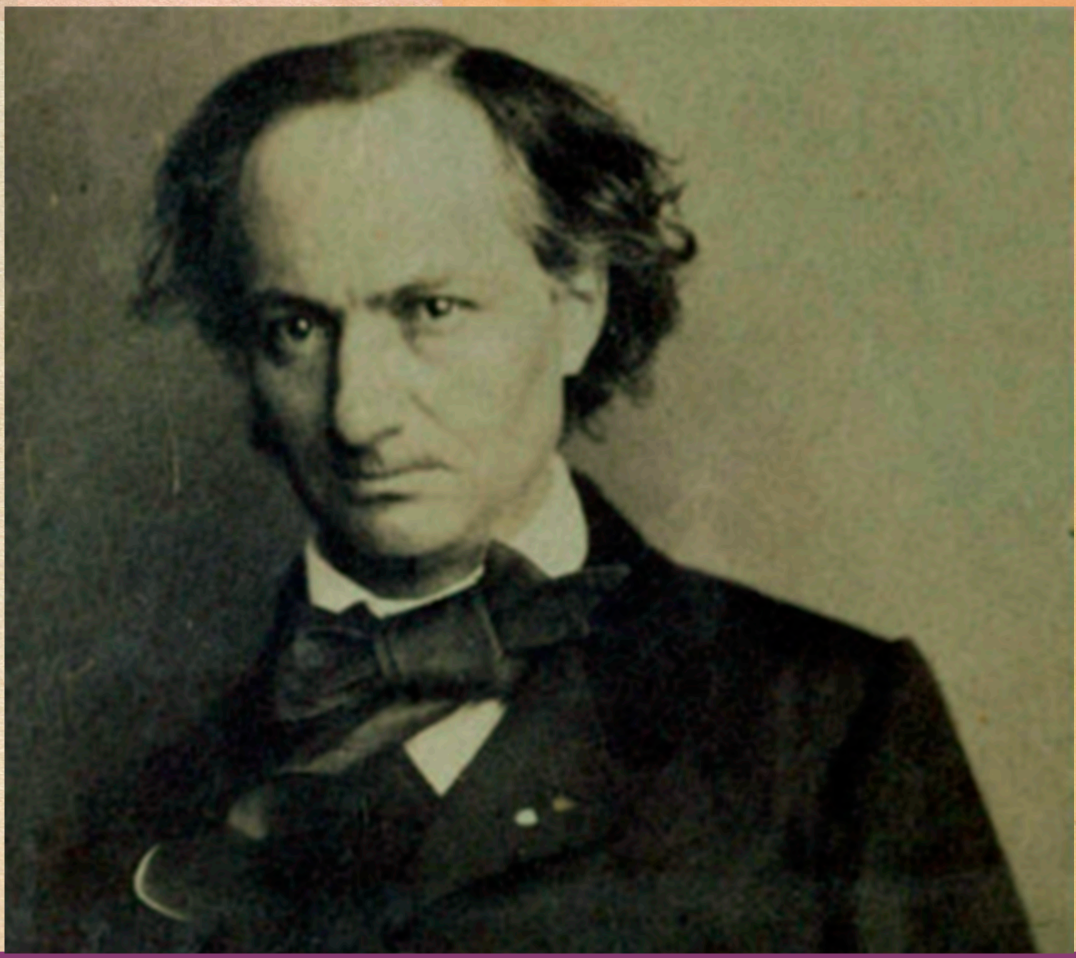

1853
1912